

Haagse Vogelbescherming

De Wulp

47e jaargang nr. 2 - mei 2016

De Wulp

47e jaargang, nr. 2, mei 2016

COLOFON

De Wulp is een kwartaaluitgave van de Haagse Vogelbescherming die gratis wordt toegezonden aan de leden.

Wulp online

www.haagsevogels.nl

Kopij

Inleveren artikelen voor De Wulp zo spoedig mogelijk, doch uiterlijk op 15 juli 2016.

Redactie

Tom Loorij
Aletta de Ruiter
Loes Loorij (corrector)
E-mail: dewulp@gmail.com

De redactie behoudt zich het recht voor ingezonden artikelen te redigeren, in te korten of niet te plaatsen. Auteurs zijn verantwoordelijk voor de inhoud van hun bijdragen. Publicatie betekent niet dat de daarin vermelde meningen het inzicht van de redactie of van de vereniging weergeven.

Vormgeving en druk

Pasmans Drukkerij Den Haag
Oplage: 1100 exemplaren

De Wulp wordt gedrukt op chloor- en zuurvrij papier dat tevens FSC-gecertificeerd is.

Contributie

De contributie bedraagt minimaal € 15,00 per jaar voor volwassenen; jeugdleden tot 16 jaar gratis; lidmaatschap voor het leven: € 250,00 minimaal. Betaling op IBAN NL49 INGB 0000 275200 t.n.v. Haagse Vogelbescherming.

Ledenadministratie

Voor aanmelden van nieuwe leden, adreswijzigingen en contributiebetaling kunt u terecht bij de ledenadministratie:

Muriel Kommer
L. van Vuurdestraat 23, 2552 JG Den Haag
Tel. 070 - 3548974
e-mail: hvbladenadm@gmail.com

Foto voorpagina: steenuil

gefotografeerd door Marco Simonis

Inhoud

- 3 Van de voorzitter
- 4 Ooievaarsnieuws - *Caroline Walta*
- 5 Het Kauwenkalifaat - *Jean-Pierre Geelen*
- 6 Van de redactie
- 7 Het merelrijk - *Idde Lammers*
- 9 Niet in de haak - *Caroline Walta*
- 10 Een torenvalk geen leuke vogel? *Wim Kooij*
- 13 - Jubileumboek 90 jaar HVB te koop - Verstrikt in visdraad - *Guido Aijkens*
- 14 CEL dagexcursies
- 16 Vogelasiel De Wulp: Hondenbeten bij (water-)vogels - *Sharon Lexmond*
- 18 Wulpen in vele soorten 4 - *Tom Loorij*
- 20 Alpenheggenmus in Meijndel *Vincent van der Spek*
- 23 Haagse zwarte roodstaart in de lift? *Reinder de Boer*
- 24 Veldwaarnemingen van januari tot maart 2016 - *Adri Remeus*
- 26 Jut en Jul - *Hans Goijenbier*
- 27 Verenigingswinkel en adressen

Nieuwe leden

C.C.T. Bonda, Den Haag
J. Kientz, 's-Gravenzande
C.M. Hamburg, Den Haag
M. Zevenbergen, Rijswijk
T. Fonville, Den Haag
M.Q.M. Oosschot, Den Haag
E.E. Milders-Rutgers, Den Haag
W.K. Verhoeve, Wassenaar
P. Muller, Den Haag
M. Lilipaly Mahler, Den Haag
O.L.O. De Witt Wijnen, Den Haag
G.J. Gelling, Den Haag
F.W. Smit, Den Haag
E. Harmsen, Den Haag
L. Krekel, Den Haag

Meer dan vogels kijken alleen

Heb ik in mijn vorige voorwoord nog de victorie kunnen kraaien over het feit dat de grutto onze nationale vogel is geworden, thans staat de wilde eend volop in het nieuws. Sovon, de organisatie die momenteel werkt aan een nieuwe atlas van de Nederlandse broedvogels, heeft namelijk vastgesteld dat er nog maar zo'n 400.000 paartjes wilde eenden in ons land broeden. Ik hoor u denken: "dat is toch best wel veel?" Natuurlijk, puur getalsmatig is dat ook zo. Maar ten tijde van de vorige atlas waren er nog bijna 500.000 paartjes; we praten dan over een afname met 20% binnen 20 jaar. De pers stortte zich erop en via radio en dagbladen werd gewag gemaakt van deze achteruitgang. Je kon erop wachten; al een dag na bekendmaking bleek ons land, afgaande op de ingezonden stukken in kranten, te beschikken over veel deskundigen. Wel jammer overigens dat er net zoveel meningen waren als ingezonden reacties. Sovon coördineert nu een breed onderzoek. Laten wij de conclusies daarvan afwachten. Het schijnt wel zo te zijn dat de afname niet is vastgesteld in landen om ons heen. Verder neemt de krakeend juist sterk in aantal toe, ook in parken en plantsoenen. De wilde eend, mak als ie kan zijn, is voor veel jeugdigen de eerste kennismaking met de natuur. Graag laten de eenden zich volgooien met brood, dat echter te veel zout bevat voor de eendenmaagjes. Niet dat dat de oorzaak zal zijn van de achteruitgang, maar het is wel iets om mee rekening te houden. Wilde eenden leven voornamelijk van grassen en aquatische ongewervelden zoals waterslakjes, muggenlarven enz.

Dat brengt mij op het thema van educatie. Er wordt inmiddels gewerkt aan de op-richting van een jeugdcommissie. Dat is

Foto: Aletta de Ruiter

een prima middel om, bijvoorbeeld tijdens excursies met klassen van basisscholen, de jeugd onze boeiende natuur te laten ervaren. En dat is meer dan alleen maar soortherkenning. En ook meer dan 'alleen maar' vogels, want juist de samenhang en onderlinge afhankelijkheid maakt de natuur zo interessant en leerzaam.

Wat ik ook wil noemen als heuglijk feit is dat de verantwoordelijke wethouder de plannen voor een groot Internationaal park (Waterpartij, Westbroekpark en Nieuwe Scheveningse Bosjes) heeft teruggetrokken. Aanvankelijk kregen de groene organisaties die ieder vanuit hun eigen verantwoordelijkheid zienswijzen indienen, het gevoel dat daar weinig mee werd gedaan. Maar het zaadje was geplant; ook omwonenden gingen zich roeren. Het plan is ingetrokken en dat bewijst maar weer eens het belang van groene samenwerking.

Ten slotte wil ik terugkijken naar de ALV van 21 april jl. Daar werd, als nabrander van onze 90° verjaardag, het jubileumboek gepresenteerd. Ik wil hier een woord van dank uitspreken aan Aletta en Frederik die bijzonder veel tijd hebben gestoken in het maken van teksten en het zoeken naar passend en vaak historisch fotomateriaal. Het resultaat is er. Hulde!

Adri Remeus, voorzitter

Ooievaarsnieuws

TEKST EN FOTO'S: CAROLINE WALTA

De Wulp van mei is natuurlijk niet compleet zonder ooievaarsnieuws. In onze regio zijn ze weer volop aan het nestelen, die klepperaars. In totaal zijn er 16 plekken bezet: in Den Haag (6), Leidschendam (4), Voorburg (1), Rijswijk (2) en Wassenaar (3).

Bijzonder is de situatie rond De Uithof. De paal is bezet door nijlganzen en vorig jaar hebben de ooievaars zelf een nest gebouwd in een gesnoeide boom bij Manege Berestein. Het is vanaf het fietspad in het verlengde van de Hengelolaan goed te zien. Door de hoge ligging, is het alleen gissen wat er in het nest gebeurt. We zijn dan ook dankbaar voor de bewoner uit de naastgelegen flat, die van bovenaf in het nest kan kijken. Regelmatig wordt er verslag uitgebracht: het eerste ei is 30 maart gelegd en er wordt druk gebroed (33 dagen tot kuikens).

Aan één nest niet genoeg?

Het paar van de manege is begin dit jaar

begonnen aan de bouw van een ander nest. Op de Exoduskerk, een paar straten verderop. De takken op de schoorsteen veroorzaakten echter storingen aan de cv-installatie van het pand. Zowel de pijp voor de afvoer van rook, als het kanaal voor de aanvoer van lucht, werden volledig bedekt door nestmateriaal. Martin van de Reep en ik zijn een kijkje gaan nemen en inmiddels staat er een keurige opbouw op de schoorsteen.

Toch maar niet

Alleen zijn op de lichtmast die de ooievaars als uitkijkpunt gebruikten, in tussen vogelwerende pinnen en een nepooievaar aangebracht. Helaas is er vooraf geen contact geweest met de Haagse Vogelbescherming en is het niet wettelijk verboden om deze afwerende materialen aan te brengen. Kortom, de ooievaars hebben hun heil (weer) gezocht bij Manege Berestein. Het gebeurt overigens wel eens, dat ooievaars een tweede 'speelnest' maken, waar het toch niet tot broeden komt. De tijd zal het leren.

Excursie en lezing

Wij kunnen trouwens een leuke excursie (1 of 2 uur) bij een nest of fotorijke lezing (half

of heel uur) verzorgen. Idee voor een bedrijfsuitje, verjaardagspartij, bewonerscommissie, als bedankje, of... zomaar. Neem voor meer informatie contact op met mij (caroline.is.online@kpnplanet.nl). Ik inventariseer de ooievaarsnesten en coördineer het ringen van de jongen in de Haagse regio. Op woensdag en zaterdag 'blog' ik bij www.beleefdelente.nl/vogel.ooievaar.

Kijkmomenten met telescoop in Mariahoeve en Voorburg (Molen de Vlieger/Stadskinderboerderij Essesteijn) kondigen we eind mei/begin juni weer aan op onze website www.haagsevogels.nl.

Het Kauwenkalifaat

DOOR JEAN-PIERRE GEELEN

We mogen er de ogen niet langer voor sluiten: Nederland is in de greep van de terreur. Na verschillende berichten doemt het beeld op van een geheim netwerk dat onschuldige burgers teistert met een golf van aanslagen.

Met 'Nederland siddert voor terror-kauwen', luidde website www.Joop.nl de alarmklok in april. Op een filmpje van Omroep Brabant was te zien hoe schoolkinderen uit Ulvenhout in blinde paniek vluchten voor een kauw die hen aanvalt en naar hen pikt. 'Soms zo erg dat hij kleine wondjes achterlaat.' De kinderen wisten 'ternauwernood te ontsnappen', hijgde Joop na. Er lijkt sprake van gerichte acties: ook in Vlaardingse houden terror-kauwen huis,

zo berichtte RTV Rijnmond. De vogels gooien stenen op geparkeerde auto's en vernielen de daken, aldus slachtoffers die het konden navertellen. Een Vlaardingse vrouw zag de terreur daar toenemen. 'Ze zijn nu wel extremer geworden.' Bekend patroon: de kauw is aan het radicaliseren.

De lijst met aanslagen is lang. Er lijkt sprake van meerdere cellen, onder meer van groepen roofvogels, wier doel het lijkt de bevolking angst aan te jagen.

April 2015: 'terror-buizerd' valt wandelaars en fietsers aan bij het Friese Idskenhuisen. Juni 2015, dagblad de Stentor: 'Hardlopers in de Apeldoornse wijk Zuidbroek moeten oppassen tijdens het trimmen. Een buizerd heeft

het op hen voorzien en heeft een enkeling al een bloedende hoofdwond bezorgd.'

De schrik zat er goed in: 'Een groot aantal van de hardlopers loopt inmiddels maar een ander rondje.'

Vers in het geheugen ligt de terror-oehoe van Purmerend. De uil - spanwijdte 1,8 meter - kon eind vorig jaar worden ingerekend na een ware klopjacht van de politie, in nauwe samenwerking met inlichtingendiensten. Er waren meer dan vijftig slachtoffers gevallen. Nadat de dader tijdens een vluchtpoging kon worden gearresteerd, is hij veroordeeld tot levenslange opsluiting. Hij volhardt in zwijgen over plannen en eventuele mededaders.

Er staan nu al buurten bekend als 'kauwendriehoek', waar het kauwenkalifaat een feit is. Geen mens durft zich er te vertonen. Angst is een olievlek.

Wegkijken is laf, politiek correct en 'dus' fout. Je moet de zaken durven benoemen. Juist nu.

Politici zwijgen, bang om kiezers te verliezen. Alleen Geert Wilders twitterde moedig: 'Gekker moet het niet worden! #Stopdenatuur'.

Sinds dit voorjaar ben ik Haagse teller in het landelijke MUS-project van Sovon. Coördinator Tom Loorij - tevens redacteur van dit blad - mailde dat Den Haag wat kraaiachtigen betreft overeenkomt met de landelijke trend: 'Ook hier is de kauw onbetwist nummer 1 en neemt hij sinds 2010 licht toe.'

Daar had je het al. De bange burger rest niets dan waakzaamheid. Het beste is thuisblijven, ramen en deuren dicht. Doe niet open wanneer een zwartgemaskerde schim op uw raam tikt, maar bel onmid-

Foto: Bert Hoogerhoud

dellijk de politie. Het kan zomaar een kauw zijn.

U kunt hem natuurlijk ook ontmaskeren en het met eigen ogen zien: terrorvogels zijn sprookjesdieren - ze leven vooral in het medialandschap.

(Een deel van deze column verscheen eerder, in de Volkskrant van 7 april jl.)

Van de redactie

De redactie heeft soms gebrek aan kopij. Daarom wil ze graag kunnen putten uit een serie 'tijdloze' artikelen die geen hoge actualiteitswaarde hebben.

Begenadigde schrijvers worden daarom met klem verzocht dergelijke bijdragen te leveren, liefst voorzien van een foto. Het onderwerp mag van alles zijn maar moet natuurlijk wel iets met vogels te maken hebben.

De redactie ziet de bijdragen (zenden naar dewulp@gmail.com) met grote belangstelling tegemoet.

COLUMN

Het merelrijk

DOOR IDDE LAMMERS

Zestien jaar geleden kreeg ik van mijn schoonmoeder een kerststukje. Compleet met mininarcissen en een sliertje klimop. Na de feestdagen gunde ik de bolletjes een tweede kans in mijn kale nieuwbouwtuin. Ze floreren nog ieder jaar. Het klimopje plantte ik tegen de kersverse schutting. Groeizame jaren volgden. De buurman begon te klagen: 'Die klimop ontwricht de schutting. Hij is topzwaar, straks valt de boel nog om.' Ik wierp tegen dat de 'basisstam' vuistdik is en ook stevigheid geeft. Het mocht niet baten. Toen ik terugkwam van de meivakantie begonnen enkele delen te bruinen. Buurman had wat levensaders doorgezaagd. Het heeft onze verstandhouding niet aangetast. Wel heb ik hem gevraagd om een volgende keer te wachten tot na het broedseizoen. De klimop biedt ieder jaar onderdak aan een paartje merels. Ieder jaar hetzelfde paartje, denk ik. Ze nestelen immers altijd op precies hetzelfde plekje. En hij zingt zijn vrolijke deuntje altijd vanaf hetzelfde puntje van het dak. En ze zien er ook altijd precies hetzelfde uit. Hij zwart, zij bruin. Maar dat is bij alle merels het geval. Het meest opvallende is echter hun gegroeide vertrouwen in de mensheid. Vroeger vlogen ze direct weg als je de tuindeur open deed. Tegenwoordig blijven ze rustig zitten. Van de week spitte ik een stuk gazon om, om mijn moestuin te vergroten (de zaadjes van de Albert Heijn krijgen bij ons een serieuze kans). Merelman en

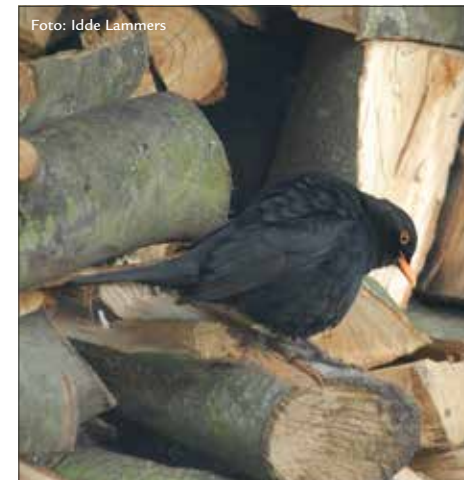

Foto: Idde Lammers

merelvrouw deden zich, als kokmeeuwen op vers geploegd land, direct tegoed aan de blootgelegde regenwormen.

Tijdens de bouw van ons huis had ik een broedende scholekster op de plek die later tot mijn achtertuin zou gaan behoren. De bouwvakkers hadden de eitjes netjes afgezet met piketpaaltjes. Samen met de merel maakt dat het lijstje van mijn tuinbroedvogels compleet. Een schamel aantal. Gelukkig voldoet de klimop voor de merels en hebben we ieder voorjaar een uitvliegmomentje. Overigens had het niet veel gescheeld of dit zou ook verleden tijd zijn geworden. "Klimop is giftig voor honden", zei mijn partner toen ze zich voorbereidde op de komst van onze teckelpup Sep. "Die moet eruit, net als de maagdenpalm." De maagdenpalm is inmiddels verdwenen. En om de moestuin staat een 60 centimeter hoog raster. Officieel zodat Sep de jonge groenteplantjes niet kan vertrapen, officieus om hond en klimop van elkaar te scheiden. Uiteindelijk draait alles om het merelrijk.

De Bomenkapper

De Bomenkapper kapt of snoeit uw boom veilig, voor een vriendelijke prijs en met aandacht voor het dierenleven in uw tuin.

De Bomenkapper:

- kan voor u takkenrillen en houtstapels bouwen
- gebruikt alleen milieuvriendelijke brandstof en olie
- geeft ecologisch advies bij de keuze van een nieuwe boom en kan deze ook voor u planten.

Voor gratis en vrijblijvend advies over de mogelijkheden en een prijsopgave, neem contact op met

Peter Waenink
06-13752132
070-7852161

www.bomenkapper.nl info@bomenkapper.nl

Niet in de haak

DOOR CAROLINE WALTA

Vissersbenodigdheden: lijnen, dobbers, haken... we zien ze helaas vaak rond vogellijven en snavels. In deze Wulp twee voorbeelden van het afgelopen kwartaal. Hierbij het verhaal van een zilvermeeuw in benarde toestand, maar ook de beroemde ijsduiker uit de vorige Wulp werd in Vlietland gesignaleerd met visdraad in zijn bek (zie bijdrage elders in deze Wulp).

Foto: Hettie Bronk

Zilvermeeuw

In februari ziet Hettie Bronk op het dak van haar flat een zilvermeeuw met een haak aan zijn snavel. De vogel raakt het vistuig zelf niet kwijt en er wordt een reddingsplan gemaakt. Deel één heeft twee doelen: zorgen dat de meeuw - ondanks de haak - wat voer binnen krijgt en twee: het vertrouwen winnen van de vogel. Deel twee is het daadwerkelijk te pakken krijgen van de vogel.

Keuze van vangmethode

De methode van vangen met de hand of een net is geen optie, want de meeuw is nog fit genoeg om (weg) te vliegen. Een

Foto: Hettie Bronk

andere manier die wordt gebruikt bij het vangen van meeuwen voor ringonderzoek is een draad en lus waarin de vogel stapt. Het is specialistisch werk en vergt jaren ervaring. Na contact met ringer Benny Middendorp gaat Hettie aan de slag en in haar verslag schrijft ze: "Geoefend op mijn zoontje en daarna eenmaal op mijn kat. In beide gevallen lukte dit. Nu hopen dat de meeuw morgen terug komt in deze omgeving." Het slaagt om de meeuw direct met de lusmethode te vangen. Hettie ontdoet de vogel van het vistuig en omdat hij verder geen verwondingen heeft, laat ze hem vrij op haar balkon. De volgende dag zit de zilvermeeuw weer haakvrij op het dak.

We blijven oproepen om vissersbenodigdheden niet in de natuur achter te laten. Als u het tegenkomt - al is het niet van u - neem het mee en gooi het thuis in de afvalbak. Een verstrikte vogel is namelijk veroordeeld tot een nare dood door honger of verdrinking. Gelukkig kwamen de twee bevrijdingen van dit kwartaal op tijd, waarvoor we de redders heel hartelijk bedanken!

Advies • Aanleg • Onderhoud
Sierbestrating • Vijvers

070 - 419 03 03
mobiel 06 - 534 903 03
www.bischof.nl

P.E. Bischof
Veursestraatweg 106, 2265 CG Leidschendam

Kraanvogel spektakel

Honderddertig duizend kraanvogels verblijven jaarlijks in oktober en november in Hongarije waar zij vandaan vertrekken naar hun winterbestemming. De dagelijkse tocht van deze aantallen kraanvogels naar hun slaappleaatsen is ronduit spectaculair.

www.pusztaeldorado.com

€ 450,- per persoon (minimale deelname 2 pers)

- 7 overnachtingen
- vol pension
- 4 dagen gids
- transfer van en naar vliegveld
- vervoer naar excursies - tochten

Een torenvalk geen leuke vogel?

DOOR WIM KOOLJ

Na mijn vakantie in Costa Rica deelde ik met een bekende mijn enthousiasme over het feit dat ik van heel dichtbij toekans had gezien. 'Dat is toch die Van der Valk-vogel? Hadden ze daar eigenlijk niet beter een valk als uithangbord kunnen gebruiken?' Ik was net van plan mijn mening hierover te geven toen de gesprekspartner al zijn conclusie trok: "ik begrijp het wel, een valk is natuurlijk helemaal geen leuke vogel'. Aan het einde van het korte gesprek bleef ik enigszins in verwarring achter. Een valk geen leuke vogel? De torenvalk had toch in mijn tienertijd ooit zoveel indruk op mij gemaakt dat ik zelfs meende om hem tot 'vogel van het jaar' uit te roepen. Ik wist genoeg, deze vogel behoort niet gedemoniseerd te worden. Aanleiding om te proberen er een stukje over te schrijven met een rehabiliterend karakter.

Wanneer je tijdens een lange rit door velden en weilanden verblijd wordt door de aanwezigheid van een roofvogel dan is de kans vandaag de dag groot dat het om een buizerd gaat. Vroeger was dat vooral een torenvalk. Lange tijd was het een vertrouwd gezicht wanneer je er eentje in het vizier kreeg met zijn spitse vleugels en lange staart, zwevend, loerend en/of biddend. Haast acrobatisch wordt de surplace in de lucht vertoond, een nogal bedrieglijke vertoning omdat er eigenlijk langzaam tegen de wind in wordt gevlogen. Of ze zaten op een te-

lefoonpaal of -draad en ook een anten-nemast was in trek. Nostalgie? Wees gerust, ik ga geen pleidooi houden om de strijd aan te gaan met 'de achteruitgang' van allerlei soorten ijzerdraad.

De aantallen torenvalken zijn in West-Europa rond 1960 door gebruik van landbouwvergif fors teruggelopen, waarna een korte periode volgde van herstel. Echter al snel volgde opnieuw gestage achteruitgang, iets dat nu al decennia lang doorzet. De vele veranderingen die zijn opgetreden in de landbouw zijn daarbij doorslaggevend geweest. En ondanks het feit dat het gebruik van allerlei milieuschadelijke stoffen inmiddels streng verboden is, het moderne strak getrokken agrarische landschap heeft de soort eenvoudigweg minder te bieden dan voorheen. Minder muizen vooral ook.

Niet dat de torenvalk snel opgeeft. Met zijn vlijmscherpe ogen, waarmee op een afstand van meer dan 100 meter een veldmuis kan worden gespot, zie je ze regelmatig biddend boven een vlakte. Waarna met een kordate stootduik onverbiddelijk wordt toegeslagen. Met behulp van de scherpe, voor valken zo kenmerkende, punt aan de snavel zijn ze in staat om met behulp van slechts één knauw het slachtoffer het tijdelijke voor het eeuwige te laten verwiselen. Andere roofvogels missen die valkentand. Behalve

Foto:
Bert Hoogerhoud

de knauw is er ook nog de klauw. Met de drie naar voren gerichte tenen en die ene stevige naar achteren gerichte teen kan zo'n arme muis in één keer klem worden gezet. Deze is volstrekt kansloos om het er nog levend vanaf te brengen.

Kerktorens en watertoren

Valken zijn slimme vogels. Vooral de torenvalk lijkt de vaardigheid te beschikken om van gunstiger omstandigheden te profiteren zodra die binnen zijn bereik liggen. Het is dan ook een soort die zich gemakkelijk heeft aangepast aan de aanwezigheid van de mens.

Zijn naam is al een indicatie in die richting. Zodra mensen torens gingen bouwen lijkt de torenvalk daar zijn oog op te hebben laten vallen. Anders dan de mens is de torenvalk nog steeds een trouw kerkbezoeker. Verschil is dat mensen de kerk ingaan om te bidden en een valk hem juist om die reden verlaat. Het is een prima uitvalsbasis om even verderop biddend boven een muis of een andere potentiële prooi te hangen. Overigens zijn in de Haagse regio kerken vooral in trek bij slechtvalken.

De grootste kans in de lente om een torenvalk in onze omgeving te treffen is bij een toren met een heel andere functie, namelijk de watertoren in de duinen bij Scheveningen. Daar wordt al sinds een eind terug in de vorige eeuw gebroed. Dat gebeurt in een nestkast die bijna op de top op 50 meter hoogte is geplaatst. In 2009 heeft groot onderhoud aan de kast plaatsgevonden, dat was ook wel nodig want de bodem dreigde eruit te vallen.

Vrijwel elk jaar is er sprake van een succesvol broedgeval, meestal worden er 5

Foto: Bert Hoogerhoud

of 6 jongen grootgebracht. In de tweede helft van mei worden de eieren uitgebroed. In 2015 kon met behulp van een webcam worden vastgesteld dat het eerste ei op 25 mei uitkwam en het vijfde en laatste ei op 2 juni. Vier weken later kwamen de jongen ook met tussenpozen van enkele dagen tevoorschijn. Pas begin augustus was het nest verlaten.

Wat verderop in Scheveningen, bij het Norfolkterrein, broedt een torenvalk eveneens in een nestkast. Daar zijn overigens niet alle vogelliefhebbers even blij mee. Een torenvalk wil behalve een muis ook nog wel eens een mus grijpen. En van de sterk in aantal teruggelopen huismussen is juist rond die plek nog een aardige populatie aanwezig. Maar die discussie wil ik hier nu verder niet aanhalen.

Een plek om in de gaten te houden dit voorjaar is verder landgoed Oosterbeek. Tijdens de excursie van de HVB op 2 april was er een paartje dat zich bovenin de fraaie treurbeuk naast de vijver prima vermaakte. In de dagen daarna, voorafgaand aan dit schrijven, werden ze daar nog enkele keren gezien. Ook in vorige jaren is op het landgoed enkele malen paringsgedrag waargenomen. Bij de

Foto: Wim van Yperen

buren in Clingendael (Sterrenbos) is overigens verregaand flirtgedrag van een paartje sperwer gesignaleerd.

Terugkeer of terugval?

Zo beschouwend zou ik de indruk kunnen wekken dat het allemaal wel losloopt met deze slanke verschijning met zijn fraaie lichtbruine rug. Maar dat is helaas een misverstand, iets dat ook doorklinkt in de naam van de titel van een prachtige film van Cees van Kempen 'de terugkeer van de torenvalk'. Doordat het natuurlijke biotoop is verslechterd trachten nogal wat individuen zich in en rond de bebouwde kom te handhaven.

Dat gebeurt met redelijk succes. Het belangrijkste voedsel voor torenvalken is muizen. Op het platteland minder te vinden dan voorheen maar vooral in en rond oudere behuizing zijn dergelijke hapjes voor de vogel volop aanwezig. Dat verklaart dat in en rond de stad niet zo veel te merken valt van de achteruitgang waarvan wel degelijk sprake is.

De terugval verloopt bovendien niet gelijkmatig. Het gaat met wat slingerbewegingen, er voltrekt zich een cyclus van pieken en dalen van ongeveer 4 jaar. Maar omdat de pieken korter en lager worden en de dalen dieper en langer is de achteruitgang een feitelijkheid die niet valt te ontkennen. Recent, in 2014 ging een heuse veldmuizenpiek gepaard met een forse opleving (10 procent) van de broedvogelaantallen van de torenvalk. Sinds de millenniumwisseling, toen er landelijk nog meer dan 5.000 paren werden vastgesteld, heeft grosso modo een halvering plaatsgevonden. Laten we maar extra zuinig zijn op de torenvalken die nu in ons midden zijn!

Schenken of nalaten aan de Haagse Vogelbescherming

De Haagse Vogelbescherming ontvangt op generlei wijze enige structurele subsidie voor haar werk en is grotendeels afhankelijk van de contributies en giften van haar leden. Zij is een non-profit organisatie met ANBI-status, dat wil zeggen dat giften en legaten voor de belasting aftrekbaar kunnen zijn.

Indien u van mening bent dat wij goed werk verrichten dat het waard is financieel te ondersteunen, vragen wij u een (periodieke) schenking te overwegen of de vereniging in uw testament op te nemen.

Uitgebreide informatie over schenkingen vindt u op onze website: www.haagsevogels.nl onder het kopje *Vereniging bij Schenken aan de Haagse Vogelbescherming*.

U kunt ook voor meer informatie contact opnemen met onze administrateur, de heer Rob de Jong (telefoon 070 352 2940); hij helpt u graag verder.

90 JAAR HAAGSE VOGELBESCHERMING IN WOORD EN BEELD

Te bestellen via www.haagsevogels.nl

Aan de hand van alle jaarverslagen heeft Frederik Hoogerhoud 90 jaar geschiedenis van de vereniging in beeld gebracht.

- De ups en downs
- Van vogelopvang tot vogelasiel
- Van vogelwacht naar Veldwerk
- De Haagse ooievaars
- Alle Gouden Wulpdragers
- Alle ereleden
- 208 pagina's hardcover

LEDENPRIJS €15,-
(Verzendkosten € 3,95)

Verstrikt in visdraad

Foto: Luuk Punt

10 april: De ijsduiker in Vlietland zit verstrikt in visdraad, het gerucht gaat dat hij ook een vishaak in zijn bek heeft. Er wordt gevreesd voor het ergste. Bij de plaatselijke vogelaars zijn er plannen om hem te vangen zodra hij is uitgeput.

11 april rond 12.00 uur tref ik in de Spekplander de ijsduiker en drie vogelcollega's aan. De ijsduiker ligt er roerloos bij. Hij lijkt de strijd te hebben opgegeven. Eén van de drie fietst naar de haven en chartert een boot bij visser/fotograaf Marco Hoops. Samen varen ze voorzichtig richting Ijsje. De eerste schep met het gigantische karpernet is gelukkig

meteen raak. Gedurende het volgende kwartier wordt Ijsje van zijn draad verlost en gecontroleerd op verdere schade. Gelukkig blijkt er geen sprake te zijn van een vishaak. Na vrijlating gaat de vogel aan de slag om zijn verfromfaaide verenkleed weer in fatsoen te poetsen. Daar was hij wel een paar uur mee bezig.

Foto: Guido Aijkens

Omdat er een vreemde spleet tussen de snaveldelen is ontstaan wordt gevreesd voor blijvende schade aan de bek, maar ook dat blijkt loos alarm. Enkele dagen later zwemt Ijsje weer fris en vrolijk rond en vangt kreeft en vis bij de vleet. Hulde voor de inzet van alle betrokkenen.

Naar de website van Guido Aijkens:
<http://rijswijksevalkenlog.webklik.nl/page/home>

Contactadres Commissie Excursies & Lezingen: tel. 070-354 89 74, e-mail: hvbexcursies@live.nl

Heeft u zich opgegeven voor een excursie, maar bent u **verhindert**? Meld het direct (uiterlijk 48 uur vooraf) om de mensen op de wachtlijst gelegenheid te geven mee te kunnen gaan.

Het mobiele telefoonnummer van de excursieleider is weergegeven om **in geval van nood en alleen op de dag zelf** te kunnen bellen. Aanmelding en wijzigingen zoals gebruikelijk doorgeven aan het contactadres. Geef bij uw opgave ook uw mobiele nummer door.

Kijk voor meer info in het kader.

Zaterdag 18 juni 2016

Valckestijnse Bos, Rhoonse Grienden en Natuureiland Sophiapolder

*Dagexcursie met eigen vervoer ** (zie kader).*

Wij bezoeken deze dag drie gebiedjes, met ieder hun eigen landschapstype. Bos, getijden en ruigte zijn de thema's van deze dag. Vooral de Sophiapolder ontwikkelde zich tot een uiterst zeldzaam zoetwatergetijdengebied. Het natuureiland ligt in de rivier De Noord. Het voetveer naar de Sophiapolder is gratis. Wel verwachten wij van de deelnemers dat zij de schipper een kleine fooi geven voor het werk van het Zuid-Hollands Landschap.

Leiding: André Kommer (M 06 4115 3365)

Tijdstip: 08:30 uur.

Verzamelpunt: parkeerplaats station Mariahoeve, zijde Appelgaarde (Voorburg).

Opgave: deelname vooraf opgeven bij het contactadres.

Kosten: vervoer.

Zaterdag 2 juli 2016

Verrassingsfietsstocht

*Dagexcursie met trein vanaf Den Haag Centraal en huurfiets ** (zie kader).*

Verrassingstocht met de fiets naar een nog onbekende bestemming.

Leiding: Harriet Kolber (M 06 1527 6909).

Tijdstip: 08:00 uur.

Verzamelpunt: Den Haag CS bij de piano.

Opgave: uw deelname vooraf opgeven bij het contactadres o.v.v. telefoonnummer en/of emailadres en je keuze: huurfiets of OV-fiets of eigen fiets meenemen.

Kosten: treinreis (OV-chipkaart meenemen) en kosten huurfiets.

Zaterdag 23 juli 2016

Rondwandeling langs de Lek tussen Schalkwijk en Culemborg

*Dagexcursie van 15 km *** (zie kader).*

We vertrekken met de trein van Den Haag CS naar station Culemborg waar we bij aankomst kunnen genieten van een kopje koffie. Na de koffie wandelen we langs de waterlinie. Tijdens de wandeling steek je twee keer de Lek over. Deze wandeling loopt vooral over onverharde paden. Het gebied herbergt veel ganzen, weidevogels en oeverwaluizen. Ook zijn er amfibieën zoals poelkikkers, heikikkers en kamsalamanders.

Leiding: Maarten Souverijn (M 06 2007 1878).

Tijdstip: 08:30 uur.

Verzamelpunt: Den Haag CS.

Opgave: uw deelname vooraf opgeven bij het contactadres. Bij aanmelding vermelden of men in bezit is van een NS-kortingskaart.

Kosten: naast de treinkosten, de kosten voor het voetveer.

Zaterdag 13 augustus 2016

Brabantse Biesbosch - Kop van 't Land (Museum-eiland)

*Dagexcursie met vaartocht vanaf Museum-eiland ** (zie kader).*

Het nieuwe museum van de Brabantse Biesbosch is enkele kilometers zuidelijk gelegen van de pont Kop van 't Land. We doorkruisen het tegenover gelegen griendbos Pannenkoek en gaan bij de plassen van polder Oude Hardenhoek kijken. Om 12:30 uur vertrekt de fluisterboot voor een rondtocht van vijf kwartier. Vanaf de uitkijkeuvel kijken we naar het vogelleven van het spaarbekken Petrusplaat. Afhankelijk van de tijd kunnen we op de terugweg besluiten nog een bezoek aan de Hollandse Biesbosch te brengen.

Leiding: Maarten Souverijn (M 06 2007 1878)

en Henk Wardenaar (M 06 4467 0470).

Tijdstip: 08:30 uur.

Verzamelpunt: parkeerplaats station Mariahoeve, zijde Appelgaarde (Voorburg).

Opgave: uw deelname vooraf opgeven bij het contactadres.

Kosten: vervoer, tweemaal pont Kop van 't Land (€ 2,50 auto en chauffeur en € 0,80 pp) en boottocht: € 15,- pp cq € 7,50 pp met museumjaarkaart (vooraf opgeven).

Zaterdag 27 augustus 2016

Vogelplas Starrevaart

*Ochtendexcursie met eigen vervoer * (zie kader).*

We maken een wandeling om de plas en bezoe-

ken de vogelkijkhut van waaruit we een goed overzicht hebben over de plas. Afhankelijk van de waarnemingen en het weer, bezoeken we in de buurt van de vogelplas gelegen gebieden.

Leiding: Maarten Souverijn (M 06 2007 1878).

Tijdstip: 08:30 uur parkeerplaats station Mariahoeve óf circa 09:15 uur parkeerplaats Starrevaart.

Verzamelpunt: parkeerplaats station Mariahoeve, zijde Appelgaarde (Voorburg) óf parkeerplaats Starrevaart; opgeven waar u naar toe gaat.

Opgave: uw deelname vooraf opgeven bij het contactadres.

Kosten: vervoer.

Penningmeester CEL: Jan Pietersen, Hengellaan 948, 2544 GK Den Haag, telefoon: 070-367 25 85

Verzamelpunt: De parkeerplaats bij NS-station Mariahoeve zijde Appelgaarde (Voorburg), tenzij anders genoemd.

Opgave: Voor alle excursies dient u zich vooraf op te geven bij de contactpersoon van de CEL (tenzij anders genoemd). Deelname is naar volgorde van opgave.

Mocht u na opgave onverhoopt verhinderd zijn, dan vernemen wij dit graag uiterlijk 48 uur voor de excursie zodat de vrijgekomen ruimte kan worden ingevuld.

Vervoer: Voor dagexcursies met eigen vervoer aangeven of u zelf met uw auto kunt rijden en hoeveel deelnemers u kunt meenemen; of dat u met een deelnemer wilt meerijden. Kosten voor meerijden is € 0,08 per kilometer, af te rekenen met de chauffeur. Om het milieu te sparen, rijden wij met zo weinig mogelijk auto's.

Rekeningnummer: Voor excursies waaraan kosten zijn verbonden die moeten worden overgemaakt, dient u het aangegeven bedrag te storten op IBAN NL75 INGB 0002 7184 86 t.n.v. Haagse Vogelbescherming, afdeling excursies. Annuleringen schriftelijk of telefonisch meedelen aan de penningmeester.

Regels en reglement: Met het verschijnen van de nieuwe agenda, vervalt automatisch de vorige.

Deelname geschiedt op basis van het Reglement Deelname Excursies/Reizen (augustus 2011). Dit reglement kunt u opvragen bij de penningmeester.

Jongeren: Op alle excursies zijn ook jongeren welkom!

Zwaarte excursies:

- * lichte wandeling, geen conditie vereist
- ** flinke wandeling, enige conditie vereist
- *** lange wandeling of meerdere wandelingen, conditie vereist
- **** zware wandeling(en) in moeilijk/ruig terrein

Terugkomsttijden

ochtend: tussen 12.30 en 13.00 uur

lange ochtend: tussen 14.00 en 14.30 uur

dag: tussen 17.30 en 18.00 uur

Eten en drinken: Neem iets te eten en drinken mee voor onderweg, daar er niet altijd een uitspanning kan worden bezocht. N.B. verzoek in de auto's niet te eten en/of drinken.

Kleding: Aangeraden wordt waterdicht schoeisel en regenkleding mee te nemen. In de winter warme kleding en handschoenen. In de zomer ademende kleding in lagen met voldoende bedekking tegen felle zon en evt. insecten. Bij voorkeur niet te felle kleuren.

Hondenbeten bij (water-)vogels

TEKST EN FOTO'S: SHARON LEXMOND

Op het asiel krijgen wij regelmatig patiënten binnen die gegrepen zijn door een hond. Wij herkennen dit aan de wijze hoe de wond eruitziet. Vaak rafelige wondranden, gaten aan weerszijden van de hals of rug, missende stukken vlees en meestal al geïnfecteerd bij binnenkomst. Wanneer een hond een prooi heeft gevangen, is het voor hem instinctief gedrag om ermee te schudden hetgeen veel schade aan spieren of soms zelfs botbreuken tot gevolg kan hebben. Gelukkig heeft het asiel een goed-gevulde medicijnkast waarmee we deze wonden vaak kunnen genezen. Twee van die patiënten uit de afgelopen periode wil ik graag als voorbeeld uitlichten.

Jonge zwaan met gapend gat

Als eerste kregen wij zo'n acht weken geleden een zeer zwakke jonge zwaan binnen. Bij het algemene onderzoek trof ik op zijn flank ter hoogte van de knie een gapende wond van ongeveer 20 centimeter doorsnede. Een typische hondenbeet waar hij, gezien de mate van infectie, waarschijnlijk al een dag of vijf mee rondzwom. We zijn heel lang bezig geweest om al het rotte weefsel uit de wond te verwijderen totdat we een schone wond overhielden. Hierbij is ook veel spierweefsel verloren gegaan. De zwaan kon de eerste

drie dagen dan ook niet staan. Wij hebben gebruikgemaakt van een speciale gel die het weefsel ondersteunt bij de aanmaak van nieuwe cellen en na een aantal dagen was er al goed resultaat zichtbaar. Omdat deze wond ook niet te hechten valt, moet hij vanzelf dichtgroeien.

Snelle genezing

Vogels hebben bij ons al meerdere malen bewezen dat ze goed kunnen genezen. Een gapend gat is binnen enkele weken weer opgevuld en voorzien van een nieuwe laag huid waar dan beginnende

veertjes uitgroeien. Na drie dagen stond onze zwaan weer op zijn poten en nu, acht weken later, is de wond bijna niet meer te zien. Tegen de tijd dat u dit leest is de vogel vrijgelaten.

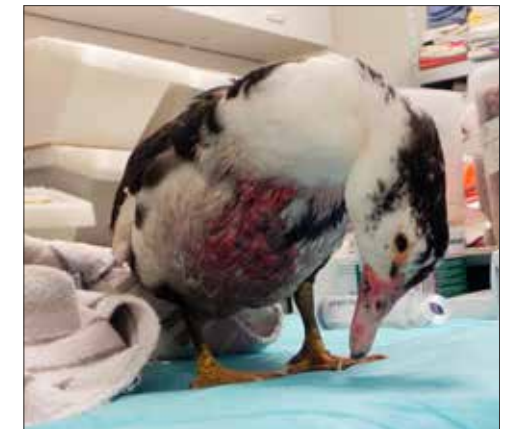
Onze tweede patiënt is een Kaapse eendendame die bij het asiel gebracht werd. Ze vertoonde zeer apathisch gedrag, had gaten aan weerszijde van de hals, miste

staartveren en staartvlees en ze kon alleen maar haar snavel op de grond laten hangen. Haar nekspieren waren zeer beurs en opgezwollen en ze was niet in staat haar kopje omhoog te houden. Dit is het gevolg van een hond die het dier bij de nek pakt en daar flink mee gaat schudden.

Pleegmoeder

We hebben de wonden gewassen, gaten gehecht en het dier een week lang pijnstillers en antibiotica gegeven. Tijdens deze kuur wierp ze zich direct op als pleegmoeder voor ons Kaapse eendenkuiken. Nadat de zwelling in de nekspieren was weggetrokken, konden we voelen dat er een breuk in de nek heeft gezeten. Hierdoor heeft ze blijvende schade over-

gehouden en ze zal altijd met een knik in haar nek blijven lopen. Gelukkig kan ze haar kop weer overeind houden, is ze levendig en goed hersteld van de verwondingen. Zij zal over enkele weken naar Stichting Akka's ganzenparadijs gaan.

In de tijd dat ik op het asiel rondloop heb ik slechts één keer meegemaakt dat een hondeneigenaar een vogel bracht die door haar hond gepakt was. In alle andere gevallen wordt de vogel door anderen naar het asiel gebracht. Dan vraag ik me toch wel af... wat bezielt de baasjes die zien dat hun hond zich aan een vogel vergrijpt?

DOOR TOM LOORIJ

De Dunbekwulp *Numenius tenuirostris*

De dunbekwulp heeft voor veel Nederlandse vogelaars een bekende klank. In “Kist” en “Johnson” wordt hij keurig als drie-eenheid op één bladzijde afgebeeld, samen met de wulp en de regenwulp. De ANWB vogelgids was al wat voorzichtiger, die zette de dunbekwulp op de bladzijde met “zeldzame steltlopers”. Terecht voor wie zich verdiept in de begeleidende tekst.

Weddenschappen

Ik durf de volgende weddenschappen aan en daag de lezers uit om te bewijzen dat ik er een verlies:

1. Er is geen lid van de HVB dat ooit in zijn leven een dunbekwulp heeft gezien.
2. Er is geen Nederlandse vogelaar in leven die ooit in Nederland een dunbekwulp heeft gezien.
3. Er zijn minder dan 10 Europeanen die de laatste 10 jaar een dunbekwulp in Europa hebben gezien.
4. Er is niemand ter wereld in leven die ooit een nest van een dunbekwulp heeft gezien.

Waarom durf ik dat zo te stellen?

Herkenning

Op afbeeldingen lijkt het allemaal zo eenvoudig; de dunbekwulp is kleiner dan de gewone wulp, heeft een kortere en dunnere snavel, mist de kruinstrepen van de regenwulp en heeft hartvormige vlekken op de onderzijde. De praktijk is echter weerbarstiger. Zo zijn er balgen van wulpen in musea met DNA-techniek geanalyseerd. Vogels die doorgingen voor een gewone wulp bleken dunbekwulpen te zijn en andersom. Een waarneming van een dunbekwulp in Engeland werd later herroepen: het bleek een jonge gewone wulp te zijn. Onder slechte lichtomstandigheden is het kennelijk erg lastig om de soort correct te determineren.

Overigens waren die hartvormige vlekken voor jagers wel een bekend kenmerk. Gewone wulpen werden op Wieringen “Kuut” genoemd en regenwulpen “Meikuut”. De zeldzame dunbekwulp werd echter “Gevlekte wulp” genoemd!

Jagers? Jazeker! Om te dienen als voedsel werden wulpen als zijnde de grootste steltlopers in de 19de eeuw en begin 20ste eeuw, ook in Nederland, flink bejaagd vooral omdat er het meeste vlees aan zat. En dunbekwulpen waren veruit het minst schuw; ze zagen de mens niet als vijand, gingen het laatst op de wieden en waren daardoor een extra gemakkelijke prooi.

Dunbekwulpen in Nederland

Tussen 1856 en 1947 werden in totaal 9 dunbekwulpen in Nederland vastgesteld. De laatste vogel werd op 23 januari 1947 dood gevonden op het bevroren wad bij Wieringen. Op Wieringen was ook de familie Mulder actief als vogelvanger. De gewone wulp noemden zij “Wettersgulp” en een kleinere wulp die op het wad te vinden was werd de “Pikgulf” genoemd. Van beide

soorten werd soep bereid. Bij de “Pikgulf” moest echter eerst een klein oliekiertje worden weggesneden dat de gewone wulp niet had. Na afsluiting van de Zuiderzee waren de “Pikgulfen” verdwenen en de “Wettersgulfen” gebleven. Als aangetoond kan worden dat de wulpen met het oliekiertje inderdaad dunbekwulpen zijn geweest, zou de voormalige Zuiderzee wel eens een belangrijk overwinteringsgebied voor de soort zijn geweest en Nederland door de afsluiting van de Zuiderzee bijgedragen hebben aan de achteruitgang van de dunbekwulp. Een interessante hypothese!

Vermoedelijk uitgestorven?

In 1924 werden de enige nesten van de soort ooit gevonden in de toendra's van West-Siberië. Buiten het broedseizoen verbleven de vogels in de omgeving van de Perzische Golf en in Zuidoost-Europa. Ook was er heel lang een bekende pleisterplaats in Marokko. Tussen 1960 en 1980 werden daar nog groepen van meer dan 100 vogels gezien. Van 1980 tot 1990 zijn er in totaal 103 waarnemingen goed voor circa 320 exemplaren, tussen 1990 en 2000 daalde dit aantal tot 74 waarnemingen met ongeveer 150 stuks. Het zijn waarschijnlijk onder meer Nederlandse vogelaars geweest die daar voor het laatst in 1995 dunbekwulpen hebben gezien. In 1995 waren er ook 19 vogels in Italië.

In de 21ste eeuw werden nog maar sporadisch dunbekwulpen in Europa gezien. De laatste bevestigde waarneming was in Hongarije in 2001, enkele onzekere waarnemingen waren er in 2003 en 2004 in het Oekraïense deel van Donaudelta. Daarna zijn nergens ter wereld meer voor zover bekend dunbekwulpen gezien.

Bedreiging en bescherming

In het begin van de 20ste eeuw is jacht absoluut de belangrijkste oorzaak van de achteruitgang geweest. Toen het aantal echter opdroogde werd dit van minder betekenis. Men zocht het vooral in de aantasting van de gebieden waar hij op zijn trekroute en in de winter verbleef. Ook de aantasting van zijn broedgebied is genoemd als optie. In dit verband is er een opvallende, maar wel speculatieve optie: die broedgebieden liggen vlakbij de plaatsen waar de Sovjet-Unie kernproeven heeft gehouden. Daarbij is erg veel radioactiviteit in de lucht gekomen. De dunbekwulp zou wel eens de enige soort ter wereld kunnen zijn die is uitgestorven door een overdosis radioactiviteit.

Birdlife International heeft een ambitieus actieprogramma opgezet om de soort te redden, gebaseerd op de volgende peilers: onderzoek, bescherming van de gebieden waar ze verblijven, lokalisering van de broedgebieden, goede wetgeving en bewustmaking van politiek en jagers. Maar zonder ook maar een enkele vogel is het lastig om hier uitvoering aan te geven.

Als er de komende jaren geen nieuwe feiten boven water komen, zullen vogelgidsen helaas de soort bij een volgende druk kunnen schrappen en kan hij opgenomen worden in boeken over uitgestorven vogelsoorten.

Alpenheggenmus in Meijendel

DOOR VINCENT VAN DER SPEK

Op 5 april 2015 meldde Dunea-vrijwilliger René Wanders rond 13.30 uur op *waarneming.nl* dat hij 's ochtends in Meijendel, Zuid-Holland een Alpenheggenmus had gezien. De door hem onterecht als mager bestempelde foto die hij later bij zijn waarneming plaatste, toonde inderdaad een onmiskenbare Alpenheggenmus! Aangezien René één van de iconen van het ring- en broedvogelonderzoek in Meijendel is, hadden Noël Aarts (medewerker bij terreinbeheerder Dunea), Fred Klootwijk, René van Rossum en ik (Vincent van der Spek; vrijwilliger bij Dunea) geen bevestigende foto nodig en we waren voor die tijd dan ook al aan het zoeken.

Een speld in een hooiberg

Omdat de vogel zich in het afgesloten terrein bevond, was de waarneming terecht vervaagd. Op *waarneming.nl* was een ruim zoekgebied te zien. René had zijn telefoon uitstaan, maar via zijn zoon Luuk wist Fred Klootwijk te achterhalen dat de vogel was verjaagd door een kraai en dat René ondanks anderhalf uur zoe-

ken niets meer had gezien. De exacte locatie was niet bij Luuk bekend. Uit opmerkingen van René op *waarneming.nl* destilleerden de zoekers, samen met de telefonisch op de hoogte gestelde Adri Remeus, dat de vogel in diens voormalige BMP-plot zat. Door de plotkaart over *waarneming.nl* te leggen, werd het zoekgebied gehalveerd. Dat een deel van

het overgebleven gebied toegankelijk is voor publiek, zorgde voor een verdere verkleining – de vogel zat immers in afgesloten terrein. Desalniettemin bleef er een groot en onoverzichtelijk terrein over, ongeveer een kilometerhok. Het zoeken leek volslagen kansloos.

Ladies and gentlemen, I got him!

Na anderhalf uur leek een wezel het hoogtepunt te worden – in elk geval niet voor niets geweest! Boy, was I wrong. In de tweede bomerij langs een dienstweg viel mijn oog toevallig op een vogel die diep in een populier zat. Ik kon haast niet geloven dat ik naar de Alpenheggenmus keek! Kort daarna vloog de vogel naar een duingraslandje, waarbij de witte punten in de staart prachtig te zien waren. De vogel bleek niet al te schuw en foerageerde rustig in het zonnetje. Af en toe vloog hij naar een meidoorn. Ik belde met Noël Aarts – we zochten niet allemaal tegelijkertijd op dezelfde plek – om het goede nieuws te melden, maar ook om te overleggen: het gebied was immers niet vrij toegankelijk. Noël regelde toestemming bij Dunea voor een excursie. Hij ving mensen op een afgesproken punt op, ik hield op de locatie zelf een oogje in het zeil. Via lokale app-groepen ('Ladies and gentlemen, I got him!') werd het nieuws verspreid en er werden afspraken gemaakt met Dutch Birding om alles in goede banen te leiden. De excursiedetails werden bekend gemaakt en de exacte locatie werd vervaagd om te voorkomen dat mensen op eigen houtje zouden zoeken. Thijs Fijen nam het initiatief door een embargo op meldingen op *waarneming.nl* in te stellen. Tot de schemer schoven enkele tientallen

vogelaars bij de excursie aan. Het mooie licht was verdwenen en om eventuele verstoring te voorkomen bleef de groep op enige afstand, maar dat mocht de pret niet drukken: de vogel liet zich bijna onafgebroken zien. De volgende dag zagen Noël Aarts en zijn collega Hans Lucas de vogel nog, die in elk geval rond 13.00 uur nog aanwezig was. Van 16.00 – 19.00 uur was er wederom een excursie. Helaas werkte de Alpenheggenmus toen niet mee. Wellicht door het omgeslagen weer (harde wind, veel regen) liet de vogel zich niet meer zien. Op 7, 8 en 9 april is door enkele mensen met toegang tot het terrein (waaronder René Wanders) gezocht om de dippers een tweede kans te geven, maar helaas zonder resultaat. Naar schatting namen ca. 150 mensen deel aan één van de excursies.

Tiende geval

De vogel verscheen ten tijde van een opmerkelijke influx in Duitsland, waarbij zelfs een groep van 20 exemplaren gezien werd. Daarnaast werden ook twee sneeuwvinken waargenomen: blijkbaar was er stevige beweging vanuit de Alpen. Mits aanvaard betreft dit het tiende geval (11e vogel) voor Nederland. Na een door een kat gedood exemplaar in Den Haag op 28 april 2012 was dit het tweede geval voor de provincie Zuid-Holland. Alle Nederlandse gevallen stammen uit het voorjaar. Dit was de vroegste waarneming ooit, de laatste was op 27 mei. Het eerste geval voor Nederland stamt van dertig jaar geleden, van 16-18 april 1986 (Groningen). Met de Duitse influx in gedachten kan het geen kwaad om de komende tijd geschikte plekken te bezoeken. Wie zoekt er op de St. Pietersberg?

DE VERREKIJKER- EN CAMERASPECIALIST

PRAKTIJKBOEK FOTOGRAFIE

Schitterende boeken met veel praktische tips en trucs en inspirerende foto's

3 Thema's :
Vogel fotografie
Macro fotografie
Landschaps fotografie

Vanaf: **€24,95**

OPTICRON

T3 WP 8x32

Compacte kijker met hoog kijkcomfort. Ideaal voor vogels maar ook vlinders en libellen

Van €179,-
Nu voor maar **€139,-**
op = op!

OLYMPUS

LS-12
Leer vogelgeluiden door ze zelf op te nemen. Met ingebouwde microfoon en aansluiting voor externe microfoon

Van €159,-
Nu voor maar **€139,-**

GITZO

CARBONSTATIEVEN

Licht van gewicht maar zeer stabiel en afgewerkt tot in het laatste detail

bekijk het totale assortiment in onze webshop of kom langs in Voorburg

Een GITZO koop je nooit te vroeg!

OPTICRON

MM3 50 ED
Supercompacte telescoop met verbluffend hoge kwaliteit die ideaal is tijdens vakantie, vogeltrips e.d.

- Spatwaterdicht
- Combineerbaar met veel oculairen.
- Dubbel scherpstel systeem
- rechte inkijk mogelijk

Body **€399,-**

RINGFOTO
FOCUS

Koningin Julianaplein 10
2274 JD **Voorburg**
070 3863519

Thomsonlaan 96
2565 JE **Den Haag**
070 3638398

CameraCompleet.nl

Openingstijden

Ma:	VB 12:00 - 18:00	DH 11:00 - 18:00
Di:	VB 09:00 - 18:00	DH 09:00 - 18:00
Wo:	VB 09:00 - 18:00	DH 09:00 - 18:00
Do:	VB 09:00 - 20:00	DH 09:00 - 18:00
Vr:	VB 09:00 - 18:00	DH 09:00 - 18:00
Za:	VB 09:00 - 17:00	DH 09:00 - 17:00

Ondersoort

Alpenheggenmussen zijn in het voorjaar niet op leeftijd te brengen. De vogel was zeer waarschijnlijk van de ondersoort collaris (de nominaat), al kon montana niet uitgesloten worden. In elk geval betrof het een Europees taxon. Onder andere het ontbreken van roestbruine tekening op boven- en onderstaartdekveren sluit Aziatische taxa uit.

Dankwoord

Allereerst natuurlijk dank aan René Wanders voor de geweldige ontdekking. Dunea gaf toestemming voor de excursies en daar zijn we ze zeer erkentelijk voor.

Na broedende Bijeneters op Solleveld in 2005 was dit de tweede keer dat Dunea vogelaars in afgesloten terrein toeliet. Noël Aarts verdient veel dank voor het regelen en voor het begeleiden van de excursies in zijn vrije tijd! Namens de Haagse WhatsAppgroep ligt er nog een cadeautje op hem te wachten. De deelnemers stelden zich zeer coöperatief op en daarmee werd de organisatie – ondanks het jammerlijke ontbreken van de vogel op de 6e april – een succes. Thijs Fijen en Wietze Jansen handelden adequaat bij respectievelijk waarneming.nl en dutch-birding.nl, wat voorkwam dat lone wolfs op eigen houtje zouden opereren.

Zit de Haagse zwarte roodstaart in de lift?

DOOR REINDER DE BOER

Over 2016 willen we graag een beeld krijgen van de aanwezigheid van de zwarte roodstaart in Den Haag en randgemeenten. U kunt helpen door uw waarnemingen op onze website www.haagsevogels.nl, op www.waarneming.nl te zetten, of aan ons te mailen. Een aandachtspunt is het klee: heel wat jonge zingende mannetjes zien er nog uit als een vrouwtje.

Er lijken dit jaar behoorlijk wat zwarte roodstaarten in onze regio te zitten. Na een tip gingen we bijvoorbeeld kijken op de Binckhorst waar zes (!) zingende vogels zaten. Trekken deze nog door? Zingen ze überhaupt tijdens de trek?

TIP: op zondagmorgen is in de stad het minste bijgeluid en kun je de vogels het

Foto: Fennie Steenhuis

beste horen. Link:

<http://www.vogelgeluid.nl/zwarte-roodstaart>
Wij zijn benieuwd naar uw ontdekkingen en we zullen de resultaten publiceren in een komende editie van De Wulp.

Reinder de Boer (r.e.deboer@web.de) en Fennie Steenhuis (fennie.steenhuis@ziggo.nl)

Een winter die dat niet was

DOOR ADRI REMEËUS

De afgelopen winter was de op één na zachtste van de afgelopen 300 jaar! Regen, wind en hoge temperaturen waren bepalend en de vogels kwamen amper in beweging. De vogelwereld zat 'op slot', maar merel, zanglijster en heggenmus lieten zich wel vocaal gelden. Menigeen begon dan ook uit te kijken naar het voorjaar. En laat de maand maart nou juist koud zijn geweest! De voorjaarstrek kwam traag op gang. Gelukkig waren er drie 'long-stayers', die vogelaars en fotografen het nodige vertier bezorgden; kijkt u even mee?

Ijsduiker

Over de *ijsduiker* is in de vorige Wulp al geschreven met betrekking tot zijn voorkomen en de oorsprong van zijn naam. "Of de vogel zal blijven, zal de tijd leren", was toen de vraag. Nou, hij zit er nog steeds op het moment van schrijven (5 april). Wel verliet hij de Laakhaven om op ontdekkingsstocht te gaan in een aantal Haagse vaarten, zoals Soestdijksekade, Loosduinsekade en Troelstrakade. Al die kanalen werden zorgvuldig afgestroopt op Amerikaanse rivierkreeften. Later werd hij aangetroffen in Vlietland en omgeving. Daar heeft hij juist een visdraadavontuur overleefd.

Zwarte Ibis

In november 2013 doken ettelijke *zwarte ibissen* op in Nederland, ook vier in de Starrevaart. In het voorjaar van 2014 vertrokken zij daar om in het najaar weer terug te keren. Het jaar 2015 was een herhaling van zetten, met dit verschil dat één van de vogels broedgedrag toonde (slepen met nestmateriaal). Toch verdwenen zij; nabij Nieuwkoop werd hoogstwaarschijnlijk gebroed. De hele afgelopen winter zochten drie vogels

zwarte ibis

Starrevaart weer op. Zij waren er begin april nog, maar of zij er blijven broeden?

Grote Burgemeester

Begin februari kwam een *grote burgemeester* aanwaaien in de haven van Scheveningen. Het was een jonge vogel, die het uiteindelijk tot en met 19 maart uithield. De tweede binnenhaven werd zijn stekkie en hij ontpopte zich tot een publiekstrekker. "Wij gaan naar de burgemeester van Scheveningen" werd een gevleugelde uitdrukking en vooral de fotografen beleefden kostelijke momenten aan zijn nieuwsgierige, soms zelfs

brutale, gedrag. Van brood moest hij niets hebben, maar er waren altijd wel havenwerkers bereid om hem te lokken met visafval. Inmiddels is hij onderweg naar hoognoordelijke breedten.

Wat gebeurde er nog meer?

Stormachtige aanlandige wind blies op 8 januari een fors aantal zeevogels naar de kust. Zo trokken er langs Scheveningen onder andere 1085 *jan van genten*, 3694 *drieteenmeeuwen* en 390 *dwergmeeuwen*. Verder werden er een *kleine alk*, en drie jagersoorten (1 *grote*, 3 *middelste* en 1 *kleine*) gezien. In de hieraan voorafgaande periode van rustig weer werd op 4 januari in Meijndel een *Cetti's zanger* waargenomen. En waar het aantal *grote zaagbekken* landelijk een dalende trend laat zien, werd op de duinmeren van Meijndel een record gebroken: 48 exemplaren op 4 januari.

Grote aantallen

Voor grote aantallen kunnen we terecht in de Starrevaart. Daar werden op 16 januari liefst 5.500 *smienten* en 19.000 *kokmeeuwen* geturfd. Ook het aantal *kolganzen* mocht er zijn met op 23 januari 4.200 exemplaren. Deze soort overwintert ook in de Raaphorst- en Duivenvoordse-Veenzijdse polder, waar het aantal tussen de 800 en 1100 schommelt. Een aantal van 45 *waterpiepers*, op 14 januari in Starrevaart, is eveneens een vermelding waard.

En om nog even in Starrevaart te blijven; daar waren in februari en maart langdurig een *roodbalsfuut* en een *kuifduiker* te bewonderen. Met *fuut* en *dodaars* erbij konden dus op één dag vier soorten futen worden aangetroffen.

waterpieper

Februari, aarzelende voorjaarstrek

Een aantal van 170 *wulpen* op 18 februari in Starrevaart duidt op doortrek; deze soort gaat meestal al vroeg in het jaar op trek. Vanaf eind februari zijn daar ook twee *Cetti's zangers* (Starrevaart en Meeslouwerpolder) zingend aanwezig. Een andere vroege zanger was de *tijftjaf*, een van de overwinteraars in Meijndel begon op 24 februari spontaan te zingen toen de zon doorbrak. En ook de *appelvinken* in Duivenvoorde lieten zich niet onbetuigd; er waren er 17 en in maart was af en toe de onopvallende zang te horen.

De trekteller die op 27 februari 9 *grutto's* naar noord zag trekken over zee, zal zeker aan het voorjaar hebben gedacht. Op dezelfde dag trokken over de Vulkaan 982 *sijsjes* richting noord.

Het voorjaar aarzelt in maart

Het aantal *grutto's* in Starrevaart bouwde op tot 72 op 9 maart. *Grutto's* waren erg aarzelend om naar de nog droge weiden te trekken. Met enige vertraging kwamen er zomervogels binnen. In Meijndel

Foto: Niek van der Worff

steenuil

werd de eerste *roodborsttapuit* gezien op 17 maart en de eerste *fitis* op 25 maart. Rond half maart doken er enkele doortrekkende *Europese kanaries* op in onze regio. Maar de klapper was toch wel de *zeearend* die, gedragen door een stevige zuidenwind, op 26 maart over Meijendel trok.

Een waarneming die bewijst dat je overal op moet letten is de *steenuil*, die op 10 maart in de top van een Italiaanse populier zat (omgeven door flats) in de wijk Mariahoeve (Smaragdhorst).

Ten slotte nog enkele eerstelingen: op 27 maart een *zwartkop* in het Westduinpark, op 30 maart een *rietzanger* in Starrevaart en op 31 maart een *tapuit* in Meijendel waar ook een *boerenwaluw* overvloog.

Voor vragen en opmerkingen kunt u contact opnemen met Adri Remeeus: aremeeus@ziggo.nl

Jut en Jul (2 Turkse tortels)

TEKST EN FOTO'S: HANS GOEIJENBIER

Of eigenlijk meer Romeo en Julia.

Als ik thuis kom zitten ze vaak al in de buurt van mijn keukenraam.

Te wachten op een handje pinda's of wat duivenvoer.

Afgelopen weken moesten ze even hun eigen zaadjes zoeken.

Ik was lekker op vakantie.

Tot later !

Verenigingswinkel

Voor informatie, publiciteit en verkoop

Na 1 april weer elke 1e zondag van de maand in het vogelasiel van 13.00 tot 16.00 uur.

Tijdens open dagen in het asiel op 3 juli en 2 oktober 2016.

Beeld Mus door kunstenaar Loek Bos

Opbrengst voor renovatie asiel (prijs incl. verzendkosten)

- kunsthars 41,75
- brons 285,00

Div. vogelkijkgidsjes v.a. 9,95

Cd's vogelgeluiden v.a. 10,95

Diverse DVD's over vogels 24,95

DVD *Ooievaars Natuurlijk*, vijf Haagse natuurdocumentaires verzameld 10,00

Vogels onder dak, boekje met alle informatie over nestkasten 12,50

Nestkasten van hout..... tijdelijk uitverkocht

Plaatjes voor vernieuwing nestkasten..... 2,00

Div. modellen nestkasten op bestelling; bouwtekeningen, zie onze website

Mokken met diverse vogelafbeeldingen klein 4,50
groot 5,50

Papieren servetjes met vogelafbeeldingen 2,50

Raamstickers per vel (3st. A4) wit en zwart..... 2,00

Div. vogelherkenningsplaten A4 0,50

Div. vogelkaarten v.a. 0,50

Finstick, handig 'statiefje' om uw verrekijker op te monteren (zie foto op onze website) 6,50

Geheim Oorlogsdagboek 1940-1945 13,50

Diverse wisselende cadeauartikelen

Jubileumboek 90 jaar HVB 15,00
Te bestellen via www.haagsevogels.nl

Heeft u buiten bovengenoemde openingstijd iets nodig, dan kunt u telefonisch contact opnemen met 070 - 368 13 03

Voor informatie kunt u ook terecht op de website: www.haagsevogels.nl onder het menu-item 'Vereniging'

Adressen

Bestuur

Adri Remeeus	voorzitter
Frederik Hoogerhoud	vice voorzitter
Aletta de Ruiter	secretaris
Wim Koopij	penningmeester
Tom Looij	lid

Correspondentieadres bestuur:
Altingstraat 12, 2593 SX Den Haag

Rekeningnummer penningmeester
IBAN: NL12 INGB 0003 5861 85

Commissie Excursies en Lezingen

Contactpersoon:
Muriel Kommer, tel. 070 - 354 89 74
E-mail: hvbexcursies@live.nl

Commissie Veldwerk

Contactpersoon:
Boudewijn Schreiner, tel. 070 - 350 53 88

Verenigingswinkel

Contactpersoon:
Loes Jalink, tel. 070 - 368 13 03
IBAN: NL31 INGB 0002 0319 03
t.n.v. verkoop en publiciteit Haagse Vogelbescherming

Vogelasiel De Wulp

Heliotrooplaan 15, 2555 MA Den Haag
Telefoon: 070 - 323 15 68
IBAN: NL83 INGB 0005 0926 75
E-mail: vogelasieldewulp@gmail.com
Website: www.vogelasieldewulp.nl

Informatie

Voor alle vragen over (wilde) vogels en vogelbescherming kunt u bij ons terecht via e-mail info@haagsevogels.nl of telefoonnummer 06 - 46 42 68 09

Alarmnummer Milieuzaken

Voor alle spoedeisende milieuzaken (bijv. kap- en snoeiwerk in de broedtijd) kunt u contact opnemen met
- Frederik Hoogerhoud: 06 - 46 42 68 09
- Ruud van der Waard: 06 - 47 46 01 59
- Martin van de Reep (Leidschendam-Voorburg): 06 - 55 78 10 30
- Adri Remeeus (D-H noord): 06 53 42 56 02

www.haagsevogels.nl

Bert Hogerhoud